

hollandse luchten

Huishoudelijke mededelingen

- Deze bijeenkomst wordt opgenomen
- Deelnemers via teams kunnen vragen stellen in de chat
- Zo veel mogelijk vragen bewaren tot het einde van de presentatie
- Technische ondersteuning via de chat door Sylke
- Verzoek om microfoon niet te gebruiken

Hollandse Luchten is een project over **burgerwetenschap** en het meten van de leefomgeving met sensortechnologie.

Het doel van Hollandse Luchten is...

...om met behulp van burgerwetenschap een context te creëren waarin bewoners, overheden, experts en bedrijfsleven **samen kennis opbouwen, dialoog voeren en handelingsperspectieven verbeteren** voor een gezonde fysieke leefomgeving.

Tegelijkertijd is het een
onderzoeksproject, hoe kunnen we
dit doel mogelijk maken?

Programma

- Opening door Annabel en Sylke, Hollandse Luchten
- Presentatie Henk, Data Analyse
- Presentatie Wouter, RIVM
- Toevoegingen Martijn

- Ruimte voor vragen

Wijk
aan Zee

Beverwijk &
Heemskerk

IJmuiden &
Velsen

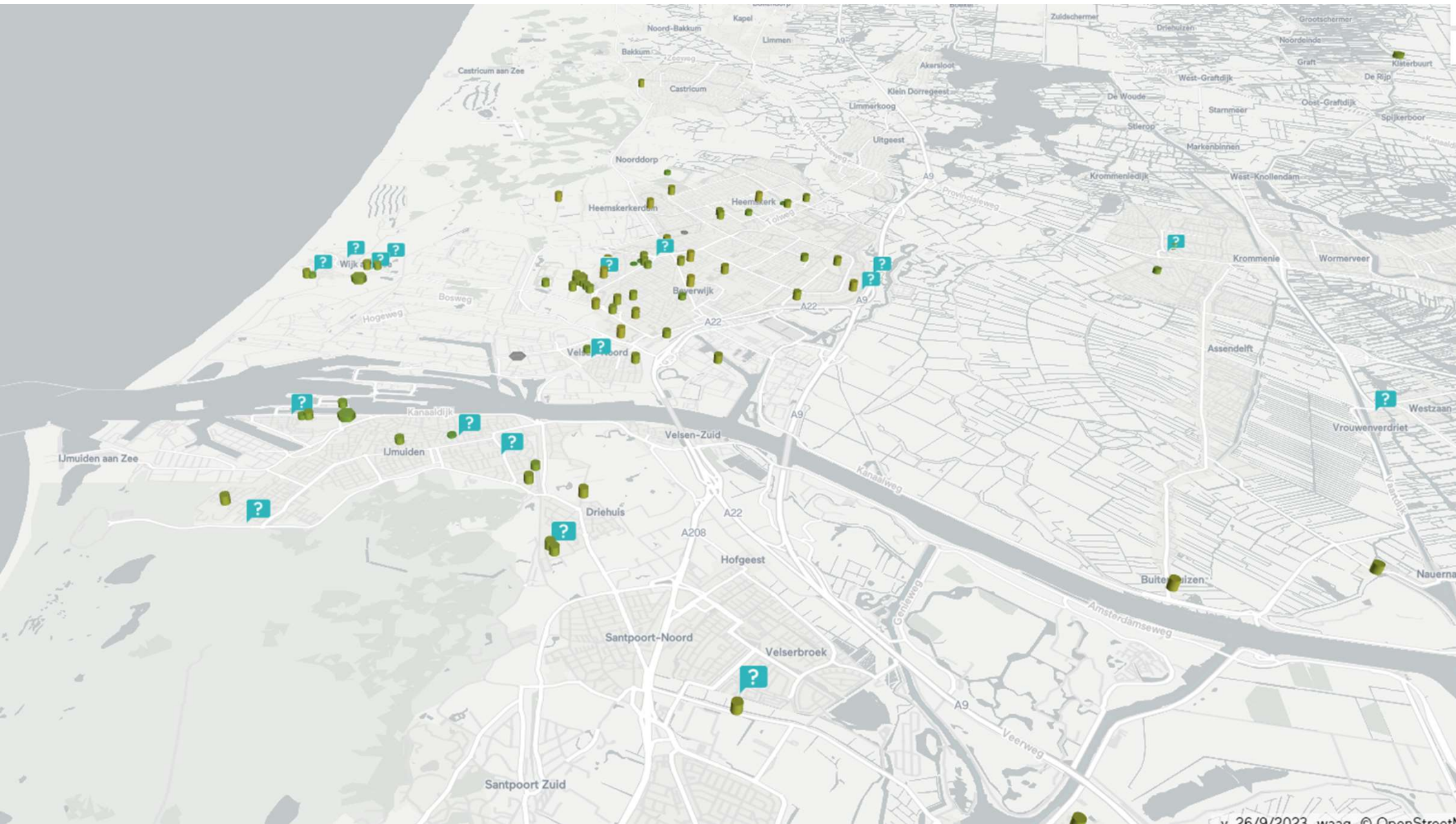
Haarlem

Zaanstad

Gooise Meren

BEL

Hilversum

Brononderzoek

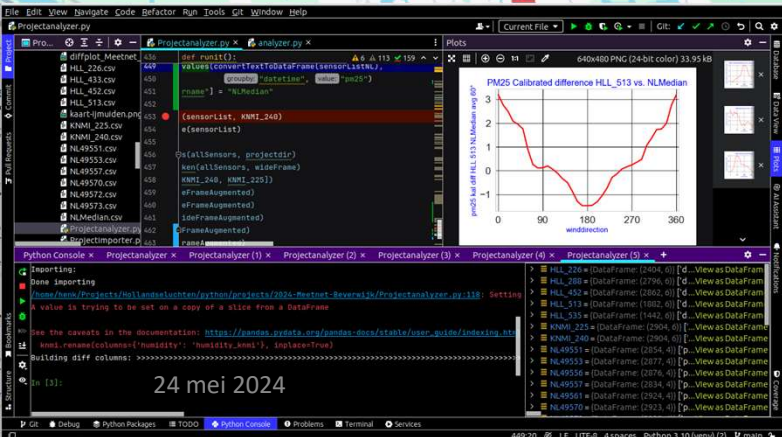
Met alle winden mee

Henk Rijnveld

22 mei 2024

hollandse
luchten

24 mei 2024

Waarom doe ik mee
Woon dicht bij industrie (OFI)
Natuurkunde
IT-er en edelsteenkundige
Citizen scientist
Data-analyse werkgroep (juli 2023)

De vraag die steeds terugkomt

“Ik wil **industrie-uitstoot** meten, omdat ik tussen de fabrieken met ook nog veel **vrachtverkeer** woon, ik maak me **zorgen** over de **luchtkwaliteit.**”

Projectvraag: Kunnen we deze vragen met onze sensoren beantwoorden?

24 mei 2024

Inhoud

Methode

Sensoren en locaties

Colocaties

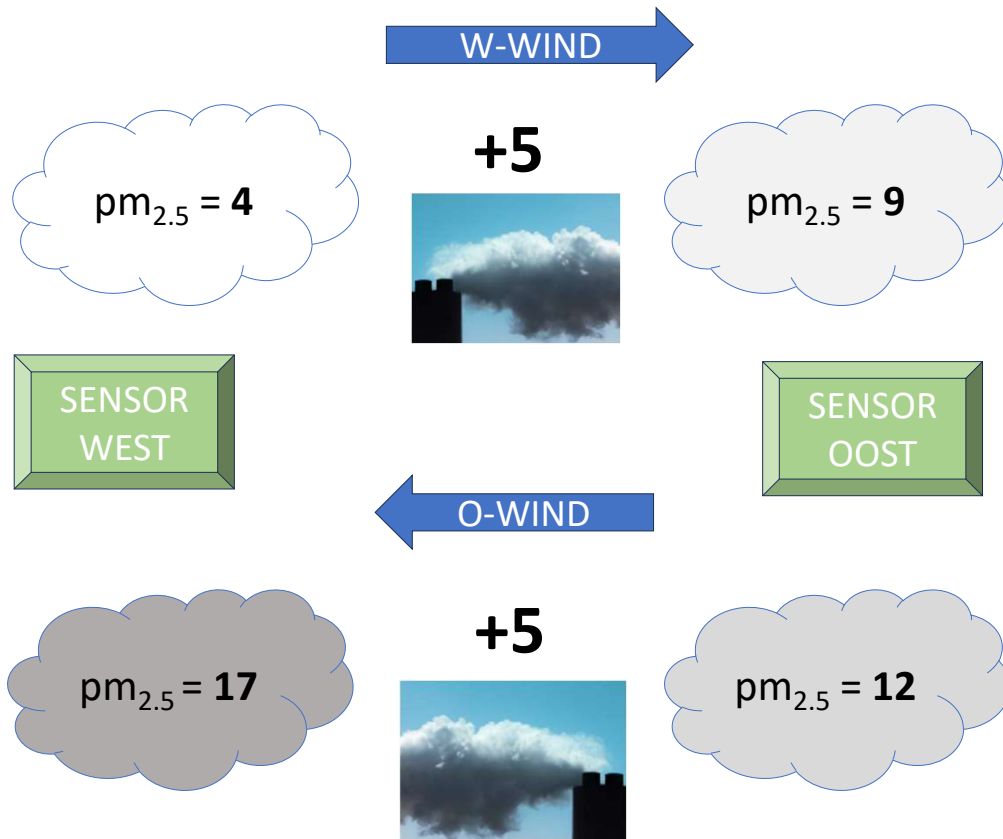
Velsen en IJmuiden

Het vervolg

Conclusies

Methode met windrichting

Verschil Oost – West:

Bij westenwind: $9 - 4 = 5$

Bij oostenwind: $12 - 17 = -5$

Sterkte bron is verschil in
verschilmetingen:

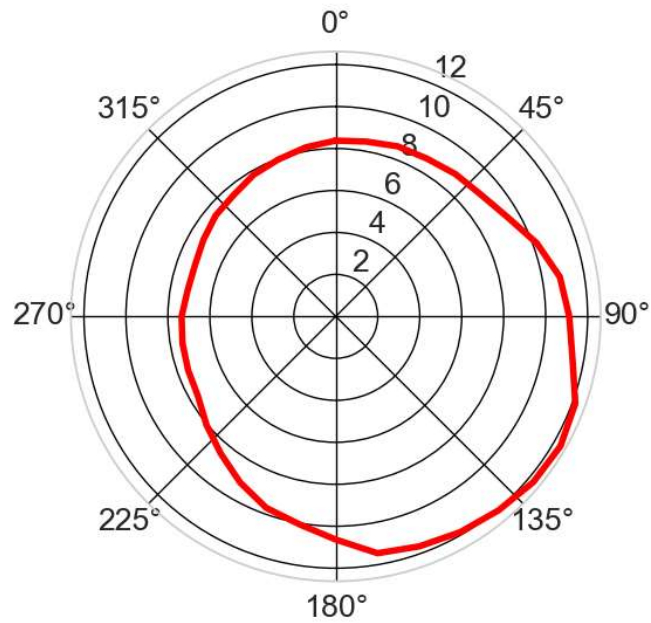
$$(5 - (-5)) = 10$$

gedeeld door 2.

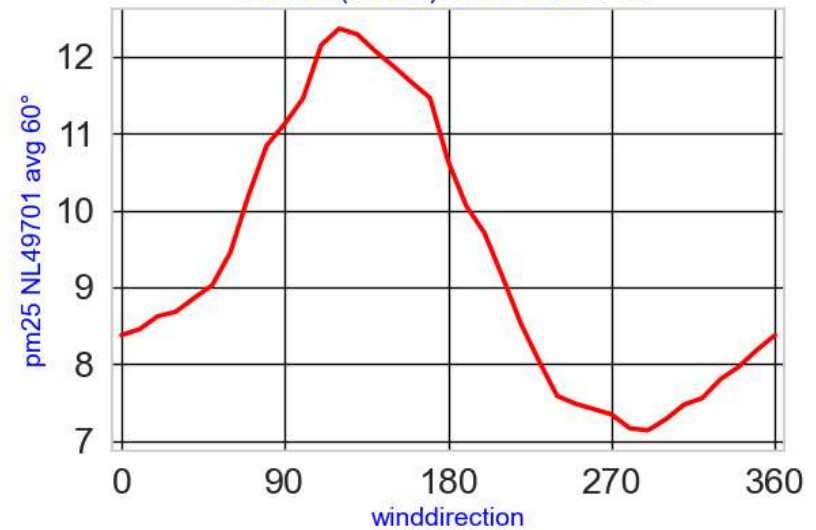

Grafische weergave

PM25 (mean) voor NL49701

PM25 (mean) voor NL49701

Uitgangspunten

- Grafieken spreken
- Mediaan (middelste waarde) i.p.v. gemiddelde
- Periode 2 januari 2024 – medio mei 2024
- In 2024 gekalibreerde waarden voor $\text{pm}_{2.5}$. Beter dan ongekalibreerde.
- Eenheid voor $\text{pm}_{2.5}$ is $\mu\text{g}/\text{m}^3$

Tools

Er is géén standaardtool voor beantwoording

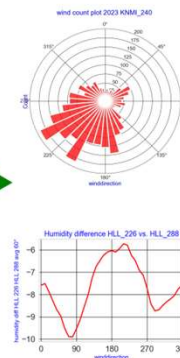
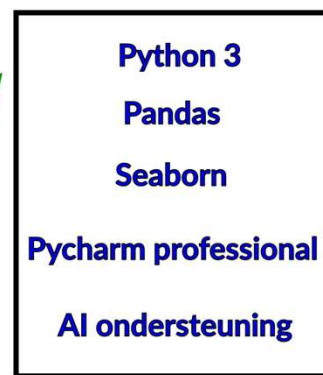
Er is veel data openbaar beschikbaar

Oplossing: eigen maatwerk-programmatuur

IMPORTEREN

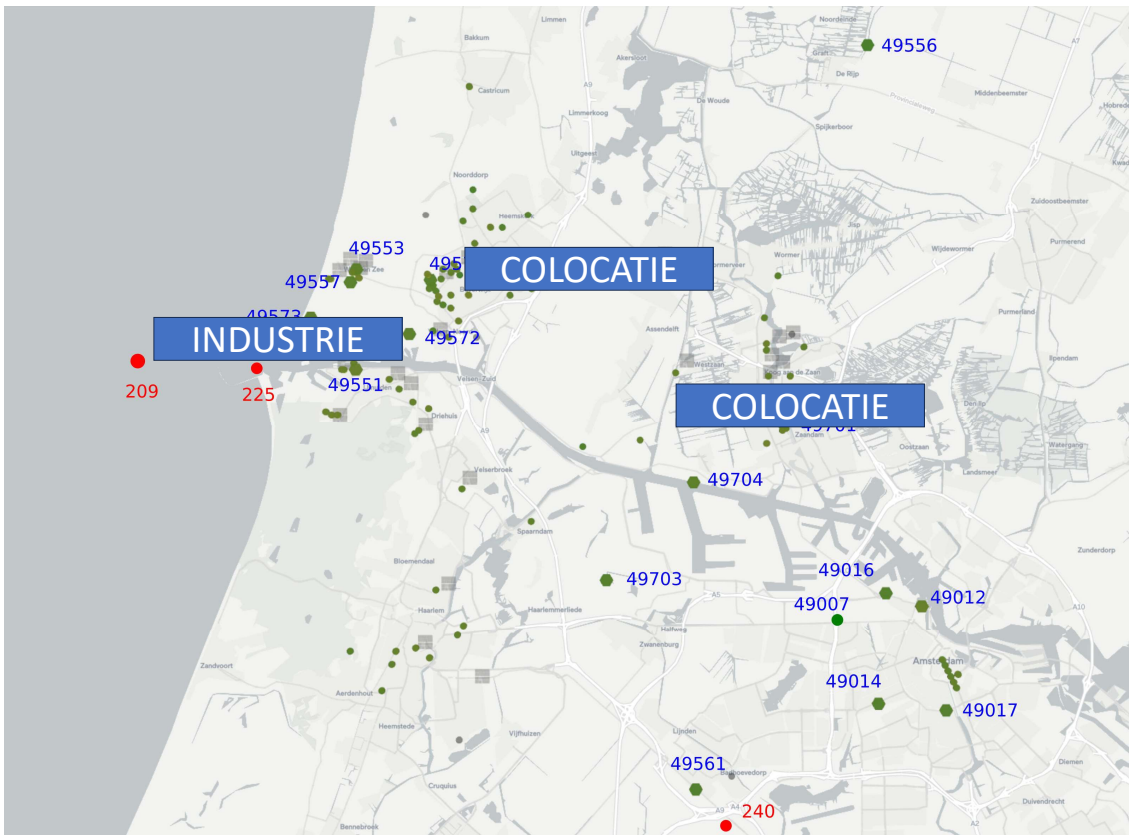

ANALYSEREN

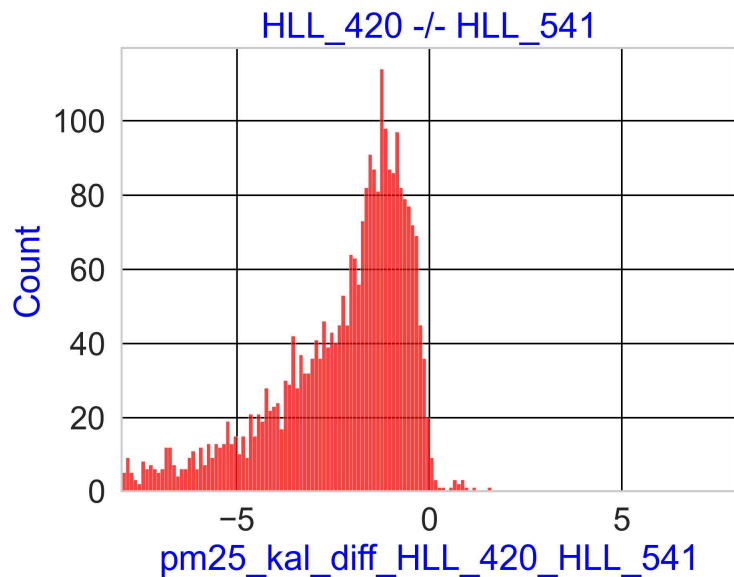
Sensoren en locaties

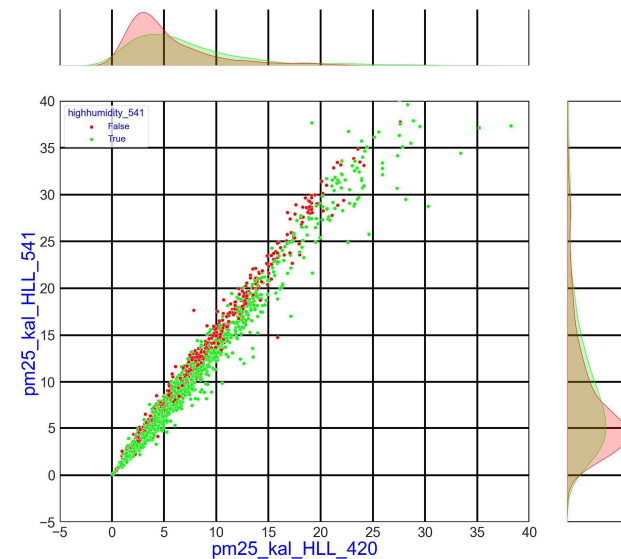
SODAQ AIR

Colocatie Zaandam

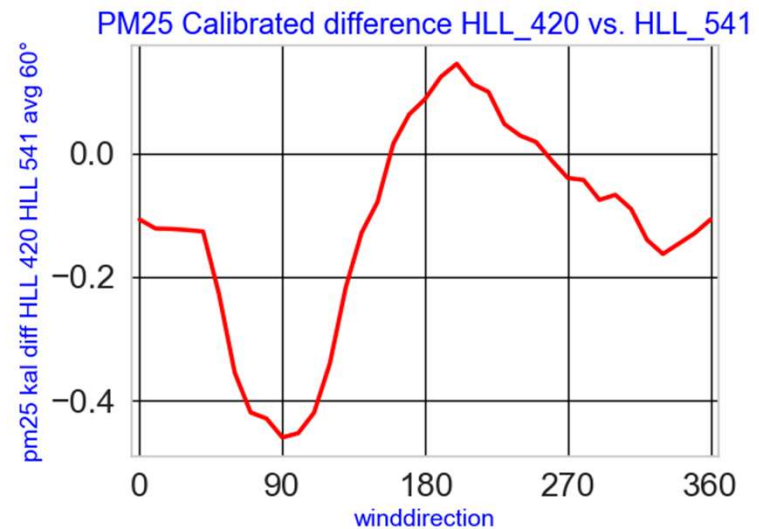
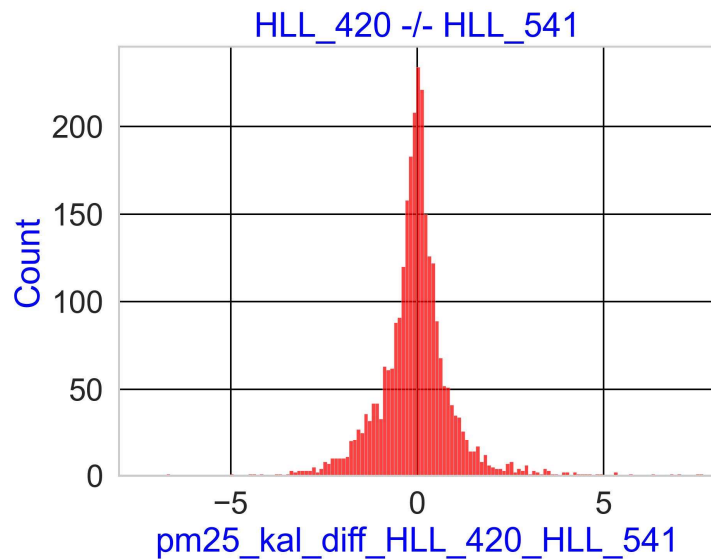
Scatterplot calib HLL_420 - HLL_541

Er is iets mis! HLL_420 of de HLL_541 (?)
Altijd grafiek individuele sensor checken (!)

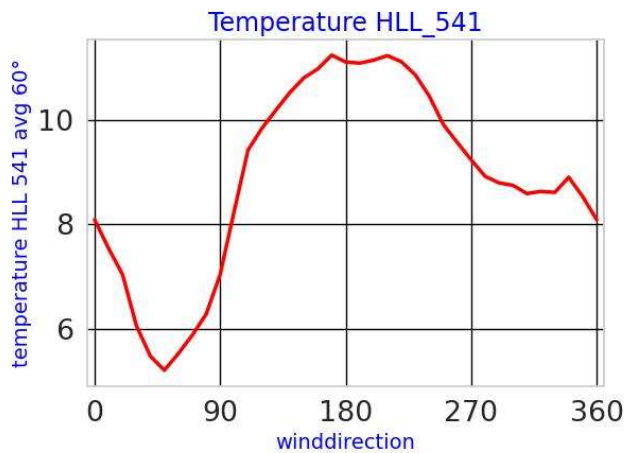
Colocatie Zaandam - correctie

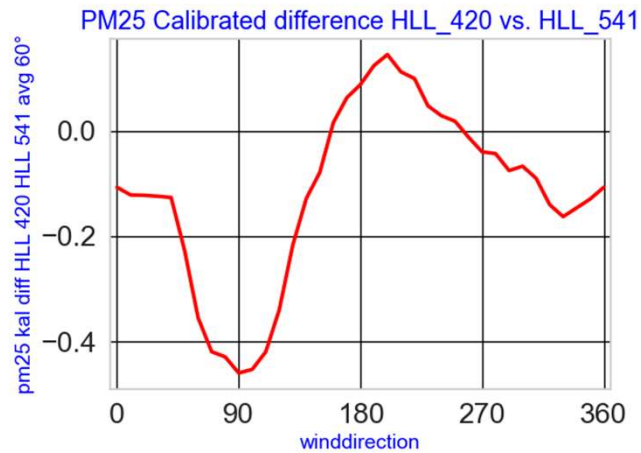
Na factor: deltapijk wordt symmetrisch !!
Wel windrichting-afhankelijk

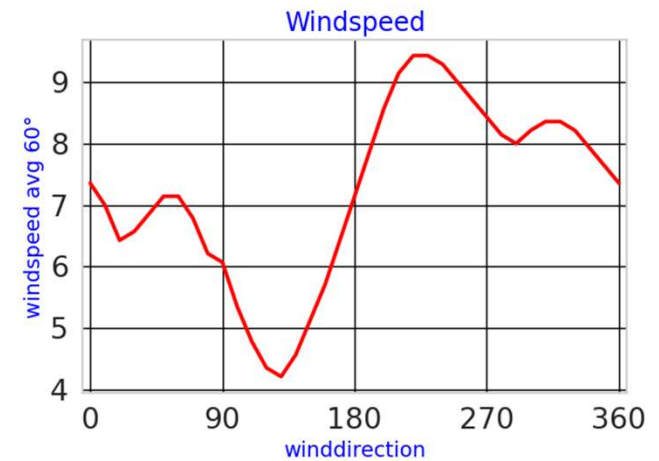
Colocatie Zaandam – variatie

Temperatuur

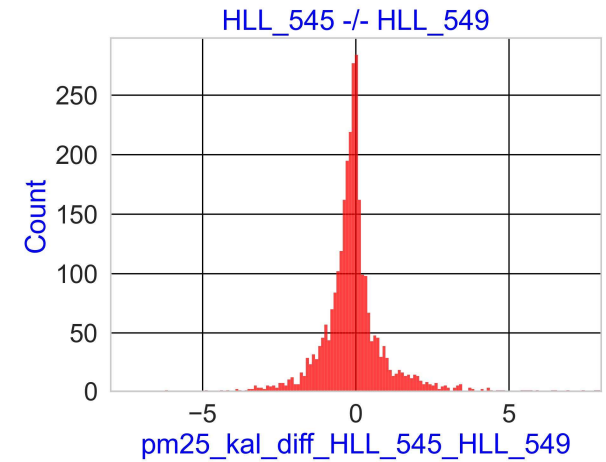
Meetverschil sensoren

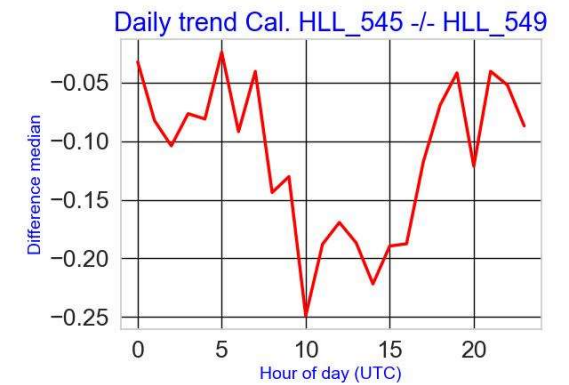
Windsnelheid

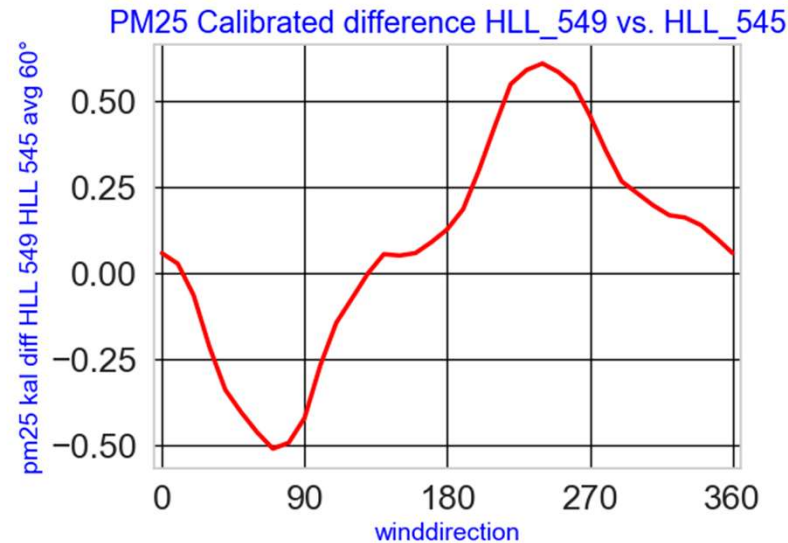
Colocatie Beverwijk

FWHM: 0.7

Colocatie Beverwijk - windrichting

Vershil bij windrichting: bij $> \sim 1$ betekenis
Snuffelfiets-sensoren: verschil ~ 0.4

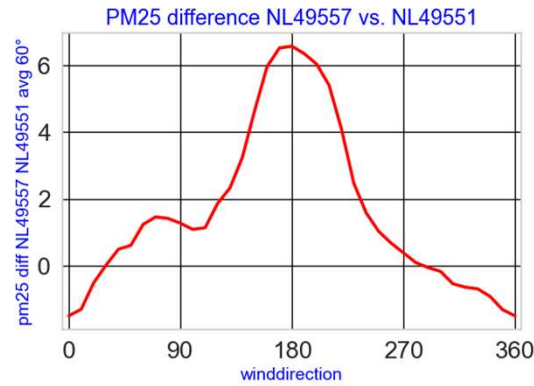
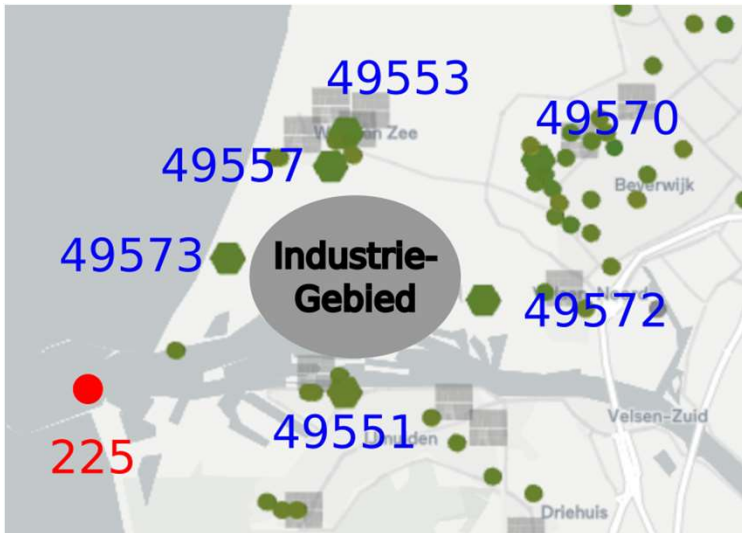
Conclusies colocatie

- Sensoren onderling ijken naar responsfunctie (tot minstens 40% verschil)
- Sterke indicatie temperatuurafhankelijkheid
- Indicatie voor windafhankelijkheid:
  - Behuizing richtingsgevoelig
  - Beter doorblazen sensor
- Uiteindelijk: verschilanalyse $> \sim 1$ kan significant zijn
- Let op: $N = 2$

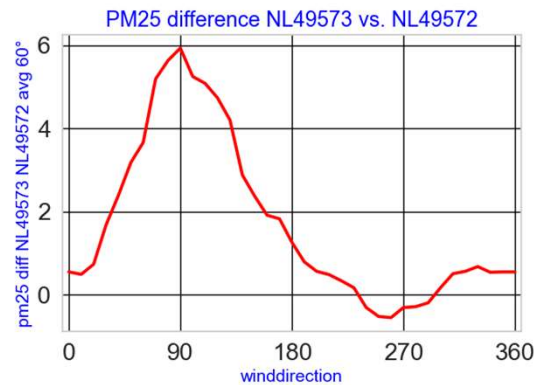

Industrie Velsen Noord LML

N-Z: verschil 8
W-O: verschil 6.5

Sterkste bron 3 - 4

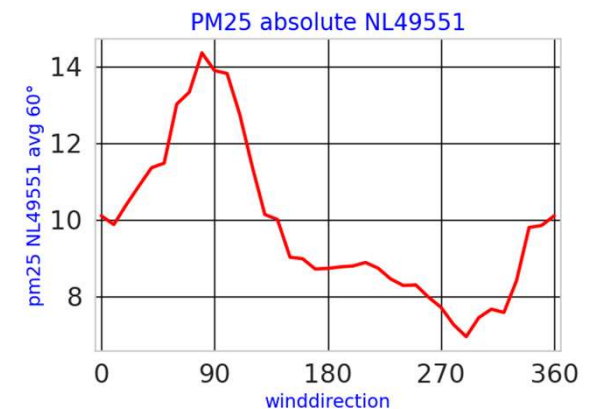

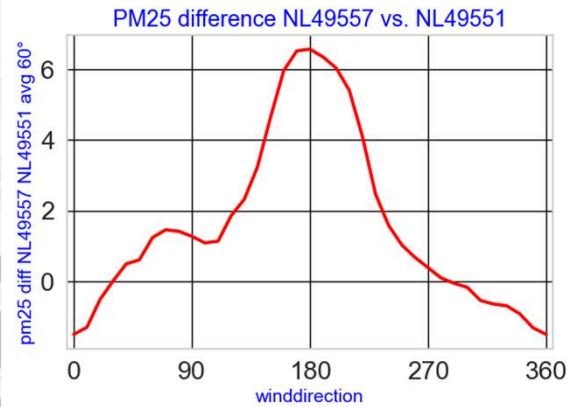
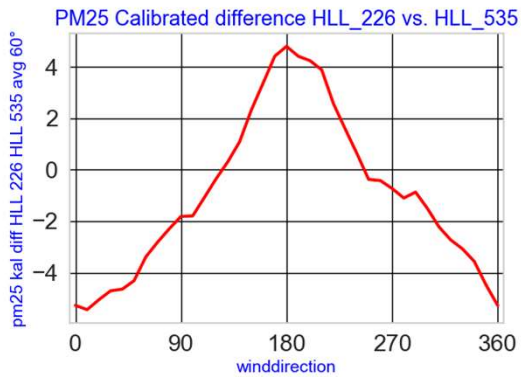
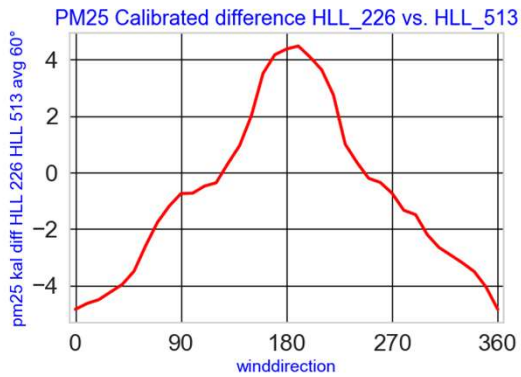
Vergelijk bron vs achtergrond

Positie t.o.v. industrie	NL 49xxx	Achtergrond	Bron	LML Zaanstad (701)
West	573	13	~ 3	7.5
Oost	572	16	~ 3	12
Noord	557	8	~ 4	8
Zuid	551	9	~ 4	8.5

- Gemiddelden gebruikt
- Ruwe meetwaarden, as is
- Nogmaals: Effect bron locatie-afhankelijk

Industrie: Noord - Zuid

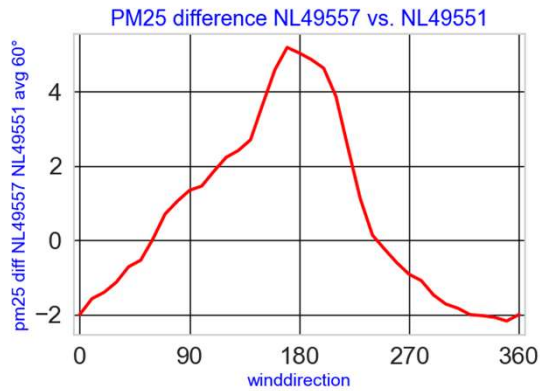

HLL:
verschil 9

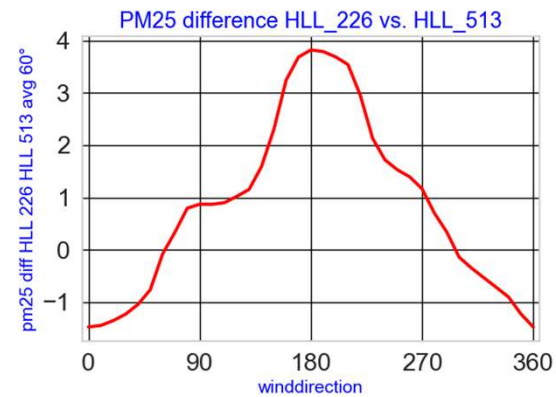
LML:
Verschil 8

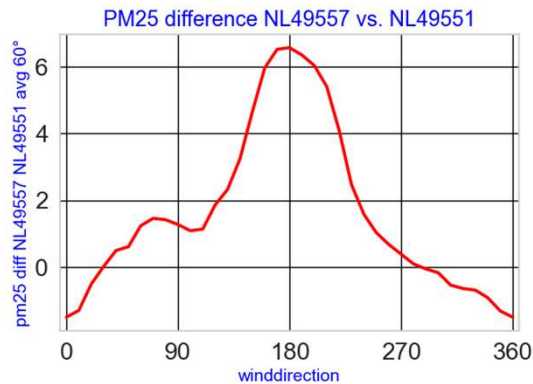
Reproduceerbaarheid

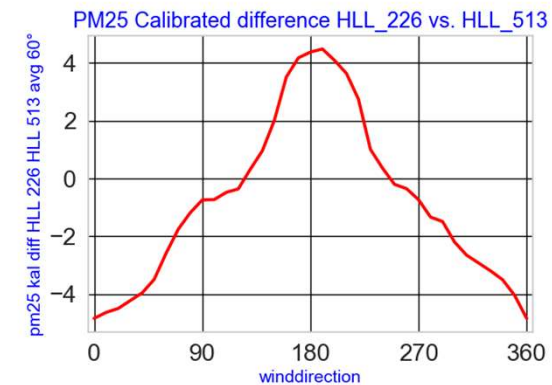
LML 2023:
Verschil: ~7

Ongekalibreerd:
Verschil: ~5

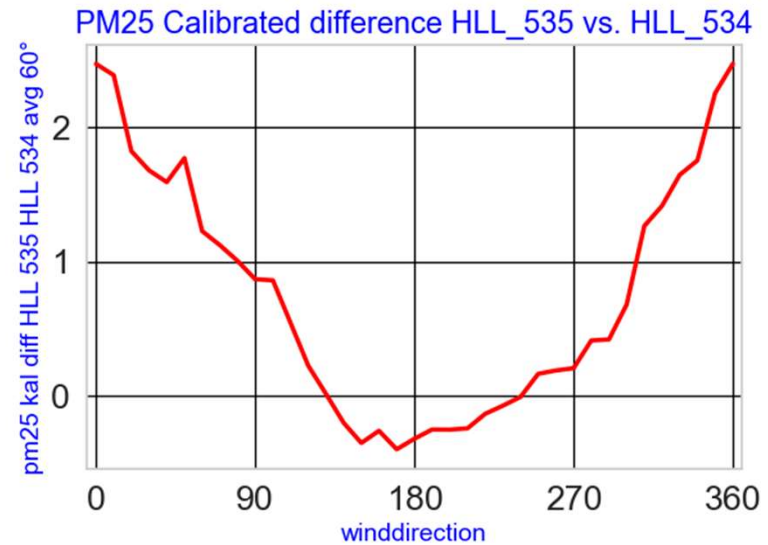
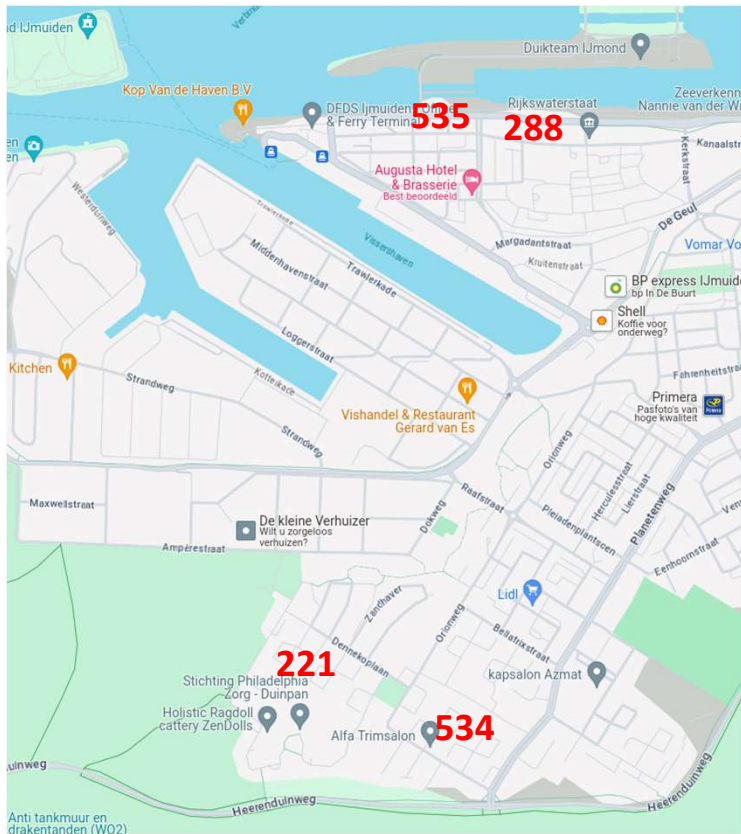
LML 2024:
Verschil: ~8

Gekalibreerd:
Verschil: ~8

Havengebied IJmuiden

(Periode 20/2 – 14/5)

Absorbeert dit gebied? (nee)

Vervolg

- Andere locaties komen nu praktisch nooit boven verschil 1 a 1.5 uit
- In zomer hogere temperatuur bij oostenwind: aanname verifiëren
- Windkrachtafhankelijk op colocatie
- **Beter ijking sensoren voor onderling verschil: hoe?**

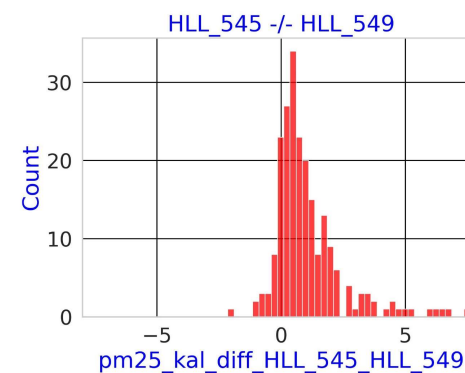
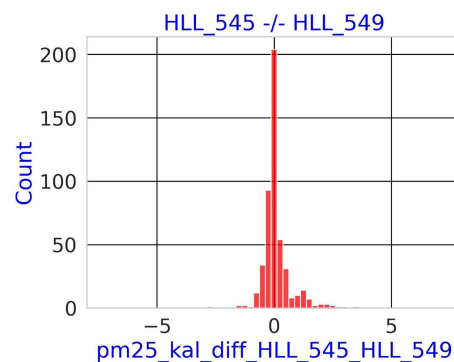
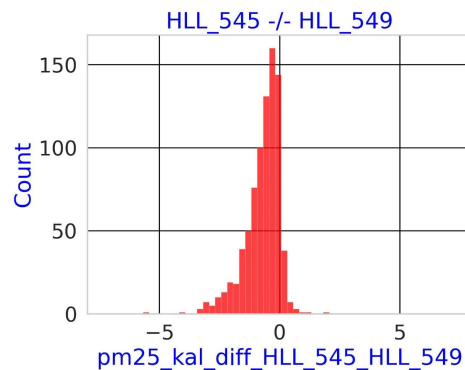
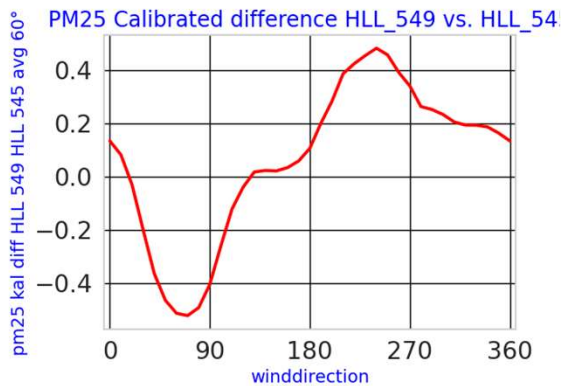

Dank u wel voor uw
aandacht

Windafhankelijkheid

1. Verdeel windplot in 3 gebieden
2. Selecteer per gebied de waarnemingen
3. Maak een deltaplot
4. Conclusie: piek verschuift (!)

S1: Sensor 1

S2: Sensor 2

Gemeten waarde S1 = $A1 * \text{Concentratie bij S1}$

Gemeten waarde S2 = $A2 * \text{Concentratie bij S2}$

Achtergrond_{pm}: Concentratie achtergrond

Bron_{pm}: Toevoeging aan concentratie door bron

Wind waait van S1 naar S2

Bron staat tussen S1 en S2

Concentratie bij S1 = Achtergrond_{pm}

Concentratie bij S2 = $\text{Achtergrond}_{pm} + \text{Bron}_{pm}$

Gemeten S1 = $A1 * \text{Achtergrond}_{pm} + \text{Ruis}$

Gemeten S2 = $A2 * (\text{Achtergrond}_{pm} + \text{Bron}_{pm}) + \text{Ruis}$

Verschil S2 – S1:

$(A2 - A1) * \text{Achtergrond}_{pm} + A2 * \text{Bron}_{pm} + \text{Ruis}$

Probleem als eerste term niet verwaarloosbaar is:

- Bij sterke niet constante achtergrond
- Groter verschil tussen A2 en A1

In praktijk achtergrond sterk windrichting-afhankelijk:

- Westenwind bij 541 omstreeks 5 pm
- Oostenwind bij 541 omstreeks 10 pm

$A2 - A1$ bij 541 vs 420 = 0,4 (!)

Conclusie: ijking per sensor noodzakelijk om effectief verschilanalyse uit te voeren (maar hoe?)

Hollandse Luchten – Verdiepende sessie

Bijeenkomst 22 mei 2024

Jan van Goyen, *View of the Haarlemmermeer*, 1646

Concentratie of emissie?

De theorie

- Concentratie en emissie (of uitstoot) zijn niet hetzelfde:
  - **Concentratie:**
    - Concentratie wordt bepaald als massa per volume, bijvoorbeeld $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (microgram per kubieke meter)
    - Zo was in 2022 de jaargemiddelde PM2.5-concentratie in Provincie Noord-Holland ca. $8 \mu\text{g}/\text{m}^3$ [1]
  - **Emissie**
    - Emissie wordt bepaald als massa of aantallen per tijdeenheid, bijvoorbeeld kg/jaar (kilogram per jaar)
    - Zo was in 2021 de emissie PM2.5 in Noord-Holland 1.8 kiloton [2]
- Alle emissies samen, chemische reacties, depositie en weerscondities bepalen uiteindelijk de concentratie van een stof in de lucht →

[1] <https://cijfers.noord-holland.nl/dashboard/dashboard-brede-basismonitor/luchtkwaliteit-fijnstof>

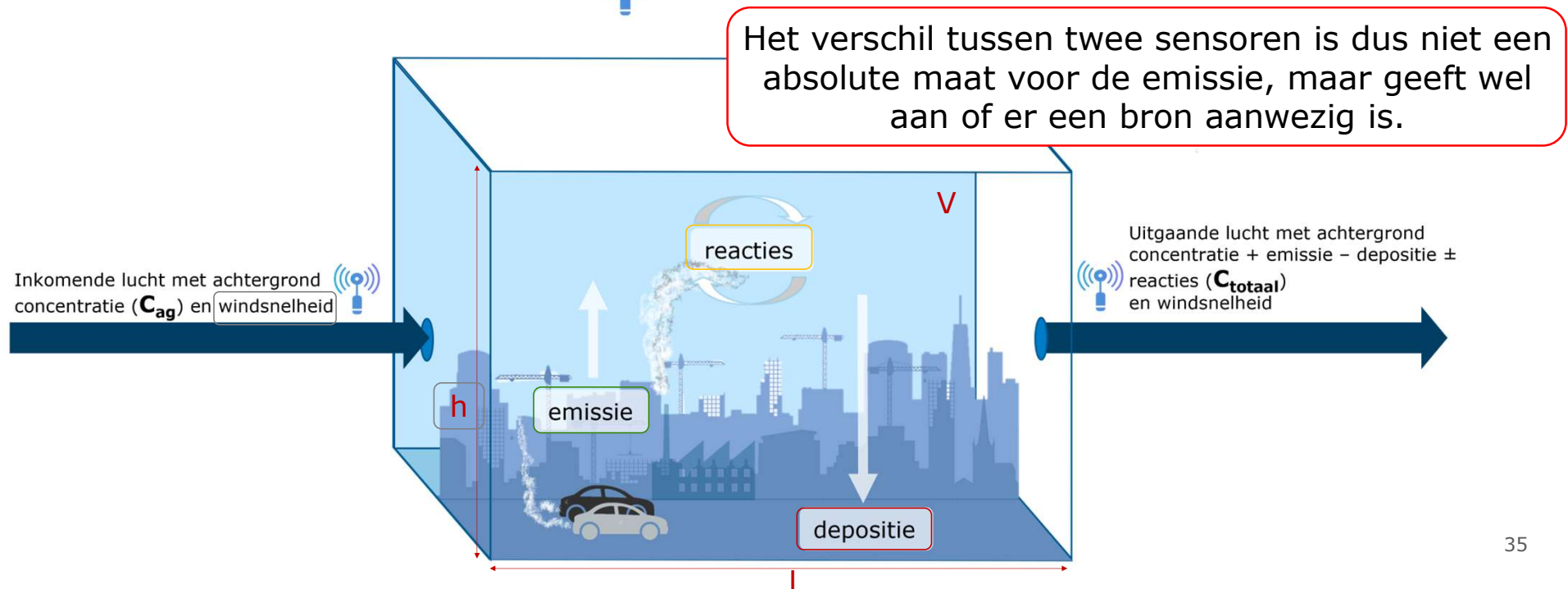
[2] <https://data.emissieregistratie.nl/emissies/grafiek>

Concentratie of emissie?

De theorie

- Alle **emissies** samen, **chemische reacties**, **depositie** en **weerscondities** bepalen uiteindelijk de concentratie van een stof in de lucht en **deze kan je meten met sensoren** →

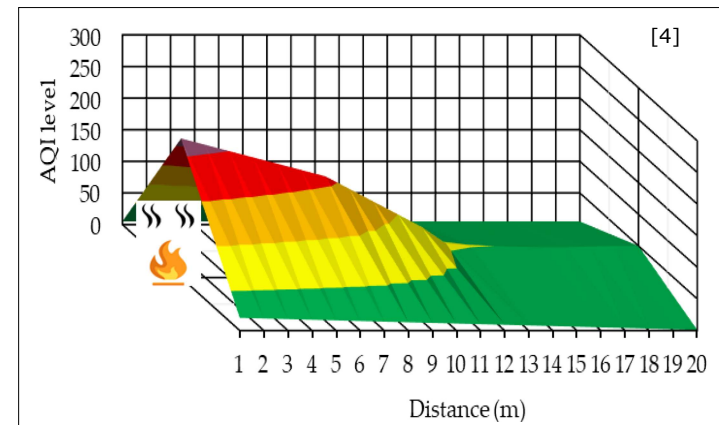
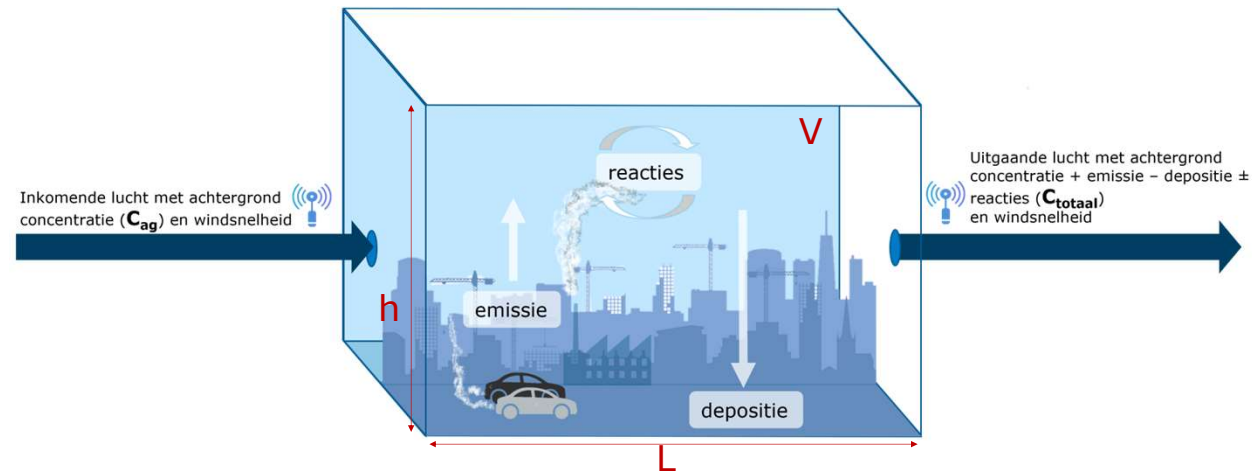

Concentratie of emissie?

Van theorie naar praktijk

- Het concentratie(verschil) wat we meten is dus mede afhankelijk van:
  - Emissies, chemische reacties, depositie en weerscondities.
- De aanname dat de lucht volledig gemixt is, is in praktijk niet altijd geldig, zeker niet als je heel dicht bij de bron kan meten.
- Het mixen van de lucht gaat in drie dimensies

Dat impliceert dat het verschil wat je meet, in werkelijkheid op een nog grotere bron duidt.

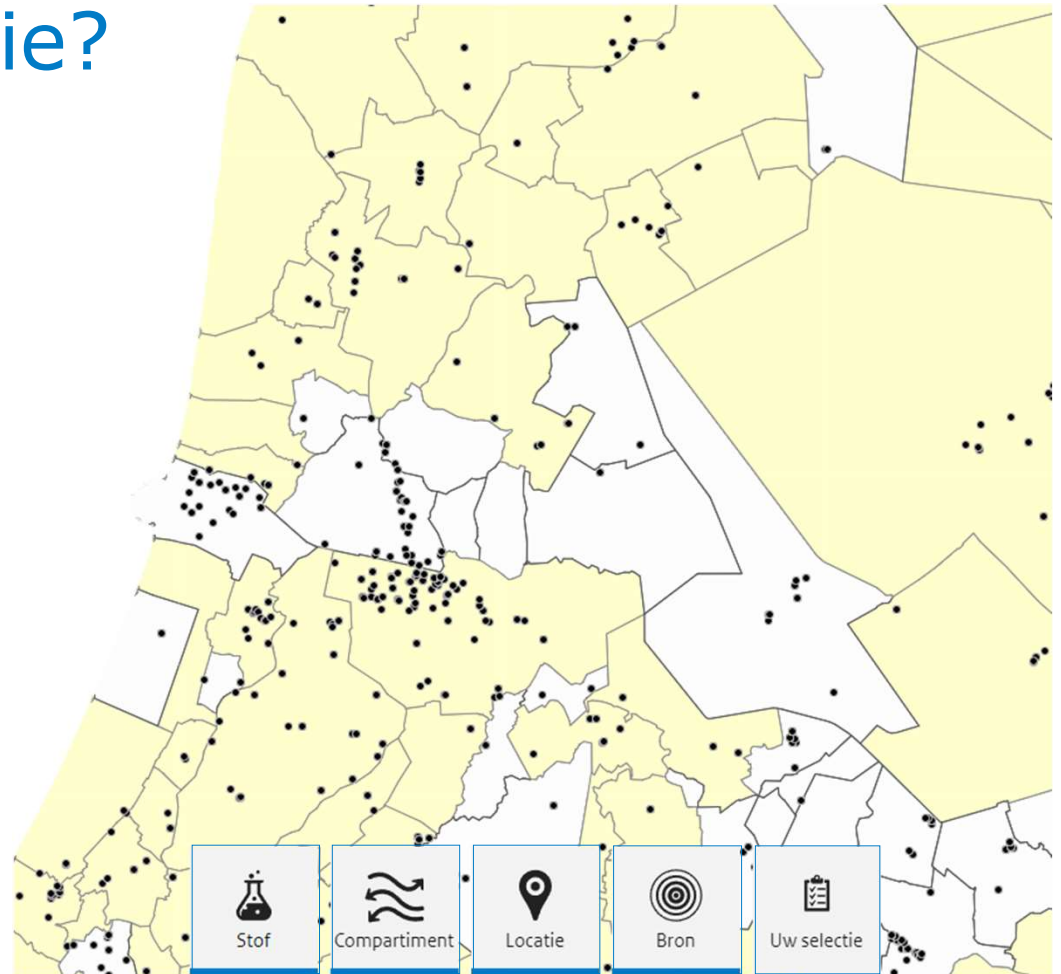
[4] Duangsuwan S, Prapruetdee P, Subongkod M, Klubsuwan K. 3D AQI Mapping Data Assessment of Low-Altitude Drone Real-Time Air Pollution Monitoring. *Drones*. 2022; 6(8):191. <https://doi.org/10.3390/drones6080191>

Concentratie of emissie?

De praktijk

- › Welke emissies zijn er bekend^[3]
  - Per stof
  - Per milieucompartment (bijv. lucht)
  - Per locatie (bijv. Landelijk)
  - Per bron(type)
- ➔ Een selectie naar keuze

[3] <https://data.emissieregistratie.nl/emissies/kaart>

Kernboodschappen

- › Concentratie (massa/volume) is niet hetzelfde als emissie (massa/tijd).
- › Bronnen meten is uitdagend, omdat deze snel opgaan in de achtergrond.
- › Het verschil wat je meet in concentratie, betekent een nog hogere emissie (afgezien van de sensor-onzekerheden).
- › Het verschil wat je meet hangt onder andere af van:
  - De menghoogte
  - De windsnelheid

Verder lezen

> Algemene informatie:

- <https://www.rivm.nl/lucht/luchtkwaliteit-Nederland>

> Kaarten:

- <https://data.rivm.nl/apps/gcn/>
- <https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten>
- <https://cijfers.noord-holland.nl/dashboard/dashboard-brede-basismonitor/luchtkwaliteit-fijnstof>

> Emissie-bronnen:

- <https://www.rivm.nl/ggd-richtlijn-medische-milieukunde-luchtkwaliteit-en-gezondheid/toelichting-en-tools-luchtkwaliteit/toelichting-en-tools-luchtkwaliteit/Bronnen-per-component>
- <https://data.emissieregistratie.nl/emissies/grafiek>

Vragen - reflectie

- Welke vragen heb je naar aanleiding van deze presentatie?
- Wat heb je geleerd? Wat zijn je bevindingen?
- Onbeantwoorde vragen? Schrijf ze op voor de data-analyse werkgroep.

hollandse luchten